

Aan Anna Maria van Schurman

26 augustus 1639

m: Den Haag, KB, ms. KA 44, nr. 278; **c**: *ibid.*, ms. KA 45, f. 98r; **d**: Worp, *Briefwisseling*, 2218.

Nobilissima Virginum,

Imposuit mihi, ut vides, curam epistolii huius P[ater] Marinus Mersennus, monachus Parisiensis, non de minimis ex eorum ordine, quos *οί ὀδηγοί τυφλῶ τυφλοί* minimos appellant. Et mos gerendus fuit amico, multa mihi scriptione cum publica, tum ad me et alios privata notus. De cetero, non is sum, qui amicitiae inter vos copulandae autor vel proxeneta dici gestiam. Sacra enim ut mittam et pertinacem a nobis de summa veritate dissensum, vir est hic coenobita eruditionis vastae, diffusae, indigestae; faciem dicas universi, quam poeta fabulatus est, ante mare et terras. Ingenium denique, quocum si commercia literarum inis, praedico, non ignarus mali, epistolis, q[uaes]tionibus, problematis quotidie te exercendam, fatigandam, obruendam. Quid hic studiis tuis tibi que expediat, *ἐξαγοραζομένη*, ut facis, longe pretiosissimam rerum, *καίρῳ*, tute videris. Ad primam hanc, ni fallor, salutationem ut nihil reponas, vix, opinor, humanitati tuae imperabis; nisi facis, curandis literis opera mea, si gratum habes, uti licet. Vale, decus Belgii, ab addictiss[im]o tibi C[onstantino] H[ugenio]. Rhenobergae, VII Cal[endas] Septemb[res] MDCXXXIX.

1 Nobilissima Virginum: *om. d* **3** quos [[idem]] *οί m* **4** gerendus mos **d** || tum [[privata]] ad me **m** **6** [*]
Sacra enim ut [[non attingam]] **m** || dissen[[tionem]]sum **m** || vir est [[vastae]] hic **m** **5** facis [[rem]] longe **m** *qui add. longe supra lin.* **8** addictiss[im]o ... H[ugenio]: *om. d*

Doorluchtige vrouwe,

Pater Marin Mersenne,¹ een monnik uit Parijs en niet de minste van de orde die *de eenogen die in het land der blinden koning zijn*² de miniemen noemen, heeft me, zoals u ziet,

¹ Marin Mersenne (Oizé, 8 september 1588–Parijs, 1 september 1648), een Frans wiskundige, theoloog, filosoof en wetenschapper. Na zijn studie theologie aan de Sorbonne trad hij in bij de miniemen; vanaf 1612 verbleef hij vooral in Parijs, vanwaar hij met wetenschappers in geheel Europa correspondeerde. Constantijn zou zijn zoon Christiaan met Mersenne in contact brengen.

² Huygens citeert hier een spreekwoord uit de oudheid, dat ook opgenomen is in Erasmus, *Spreekwoorden* I, 8, 40 (*Caecus caeco dux*), die het in het Grieks vertaalde naar Mattheüs 15:14. Erasmus verwijst onder meer naar Cicero, *Gesprekken in Tusculum* V, 38 en Horatius, *Brieven* I, 17, 3-4.

opgedragen u deze brief te laten bezorgen.³ Dat is een dienst die ik wel moet bewijzen aan een vriend, die ik goed ken uit allerlei geschriften, zowel zijn publicaties als zijn correspondentie met mij en anderen. Verder ben ik er de man niet naar, die erop uit is de initiatiefnemer of de pleitbezorger te worden genoemd van een eventuele vriendschap tussen u beiden. Want, om nog te zwijgen over godsdienst en de hardnekkigheid waarmee hij met ons van mening blijft verschillen over de hoogste waarheid, deze monnik is een bijzonder erudiet, veelzijdig en grondig man: je zou zeggen het aanschijn van het heelal vóór de zee en de aarde, waarover de dichter vertelde.⁴ Wat ten slotte zijn karakter betreft, voorspel ik u dat u, indien u een briefwisseling met hem begint, dagelijks op de proef zult worden gesteld, vermoeid en bedolven onder brieven, vragen en problemen, zoals ik persoonlijk heb ondervonden.⁵ Wat een *winstpunt* hij voor uw studie en uzelf kan betekenen door met hem van gedachten te wisselen over een interessant thema, zoals u doet, kunt u best zelf uitmaken. Toch kunt u het moeilijk met uw hoffelijkheid rijmen dat u deze, als ik me niet vergis, eerste vriendelijke begroeting onbeantwoord laat. Indien u reageert, kunt u, als het u goed dunkt, van mijn diensten gebruik maken om uw brief te bezorgen. Het beste, sieraad van de Nederlanden, vanwege uw toegewijde Constantijn Huygens. Rheinberg, 26 augustus 1639.

³ Mersenne had Huygens op 7 en 20 augustus 1639 geschreven en hem bij een van deze gelegenheden een brief meegegeven voor Anna Maria van Schurman. Die bleef echter niet bewaard. Zie het antwoord van Huygens aan Mersenne in Worp, *Briefwisseling*, 2215, en R. Rasch, *Driehonderd brieven over muziek van, aan en rond Constantijn Huygens*, Hilversum 2007, 305-310.

⁴ Een geleerde toespeling op Ovidius, *Metamorfosen* I, 1, 5-6: 'Ante mare et terras et quod tegit omnia caelum / unus erat toto naturae vultus in orbe, / quem dixere Chaos' (Vóór de zee en de aarde en de hemel, die alles bedekt, / had de natuur in het heelal één gezicht, / dat de mensen Chaos noemden). Enerzijds erkent Huygens dus de wetenschappelijke waarde van Mersenne, maar zijn verwijzing naar Ovidius houdt meteen een waarschuwing in dat hij zich op te veel domeinen begeeft en weinig gestructureerd is in zijn bezigheden.

⁵ Huygens citeert hier bewust of onbewust Vergilius, *Aeneïs* I, 198 en I, 630.